

Bucko György

· okleveles jogász, ügyvéd

· gybucko@gmail.com

IGNORANTIA IURIS NOCET, AVAGY A JOG ISMERETÉNEK HIÁNYA ÁRTALMAS LEHET

DUDÁS Attila–LETSCH Endre–MOLNÁR Ferenc: *Milyen jogon?*
Jogász ABC fiataloknak. Vajdasági Magyar Jogász Egylet, Újvidék, 2018

A jog, mint a világ körülöttünk, állandóan változik, ennek nyomán egyre bővül a terjedelmes jogi témájú irodalom, amelyet gyakorló jogásként meg kell ismerni. Amikor kézbe vettem a *Milyen jogon? Jogász ABC fiataloknak* című könyvet, már túl voltam az Újvidéken, a Vajdasági Magyar Jogász Egylet szervezésében tartott könyvbemutatón, ahol a három szerző előszóiban vázolta a kiadvány tartalmát.

Közülük talán Letsch Endre a legtapasztaltabb: tanított az Újvidéki Egyetem Jogi Karán, szűkebb szakterülete a jogi nyelv és a lektorálás. A könyvről szellemesen, fordulatos stílusban beszélt, a könyvben is ilyen módon írt sziporkázó, kifinomult humorral. Gyakorló ügyvédként megálapíthatom, hogy azok a jogi esetek, amelyekről Letsch Endre a *Nyelvi jogaink, amelyekkel föltétlenül éljünk* fejezetben beszámol, nem hétköznapi ügyek. Kevés ügyvéd enged meg magának Vajdaságban azt az állhatatos, nyelvi jogainkhoz makacsul ragaszkodó kiállást, amelyről Letsch úr beszámol. A gyakorló jogászok, ügyvédek általában a célratörő és eredményközpontú, felgyorsult világunkban nem bíbelődnek ennyit a nyelvi jogaink csorbításának ügyeivel. Sokszor bizony szemet hunynak efelett csak azért, hogy gyorsabban megoldódjon egy-egy ügy. Pedig Letsch tanár úrnak van igazsága: nem kellene lemondani nyelvi jogainkról.

Jómagam is végzek szerb–magyar bírósági fordítói feladatokat az ügyvédi teendők mellett. A gyakorlat során látom, hogy mennyire fontos az, amit Letsch tanár úr is fejteget a könyvében. Egy bírósági tárgyaláson, ahol az eljárást vezető bíró nem ért magyarul, és az ügyfél vagy a tanú magyar nyelven nyilatkozik, bírósági fordító jelenléte szükséges. De nem mindegy ám,

hogy a jelen levő bírósági fordító jogász végzettségű-e vagy sem. Ugyanis a hatályos jogszabályaink értelmében azon személyek is lehetnek bírósági fordítók, akik nem jogászok, hanem más, általában felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. A jogi nyelv pedig igen gyakran különbözik a hétköznapi szóhasználatától, ezért a tárgyaláson figyelni kell arra is, hogyan fordít a jelen levő bírósági fordító, és arra is, hogy hogyan kerül a szöveg jegyzőkönyvbe. Azok kedvéért, akik nem jártasak a bírósági tárgyalóterem világában, elmondom: a jegyzőkönyv országunkban úgy készül el, hogy az ügyfél, ügyvéd vagy más, az eljárásban részt vevő személy által előadott nyilatkozatot az eljárást vezető bíró diktálja a gépírónak. Vagyis összegezve reprodukálja az elhangzottakat, és lediktálja. Ez a módszer számos hibára ad lehetőséget, még abban az esetben is, ha a legjobb szándék vezérli a jegyzőkönyvet diktáló bírót. Hát még akkor, ha esetleg nem. Képzeljük el, hogyan növekszik a pontatlanság esélye akkor, ha még egy feladatának nem éppen a magaslatán álló fordító is közreműködik. Az igazság és a gázság között csupán egy *i* betű a különbség – tartja a régi közmondás. Ez bizony különösen igaz a jogi esetekre, és ezért is alapvető fontosságú az, hogy Letsch tanár úr intelmét megfogadjuk, és mindig éljünk alkotmányos jogainkkal, az eljárás folyamán használjuk az anyanyelvünket.

Molnár Ferenc bíró úr a törvénytudói élet forgatagában mozog. Egykor bírói feladatot látott el, ezt követően pedig ügyvéd és eljárást vezető bíró lett. A könyv társszerzője emellett a Szabadkai Felső Bíróság elnöki posztját is betölti, alapos és minden apróságra kiterjedő a figyelme a büntető-eljárás folyamán. Molnár Ferenc bíró úr ügyelt arra, hogy a jog gyakran száraz, nehezen emészthető témáját érdekesen taglalja. A könyvbemutató az általa említett gyakorlati példák kifejezetten érdekessé tették az előadását. Nagyobb szabadságot érezhetett előadása alatt, mint egy sokszor komor hangulatú, vészjósló kimenetelű bírósági büntetőeljárás vezetése közben. A büntetőjog (persze elsősorban a vádlott szemszögéből) nem egy vidám közeg. De Molnár Ferenc is élt a humor eszközével, noha ez a büntetőeljárásban gyakran fanyarkásra sikeredik.

A büntetőjogi ismeretek elsajátításához alapos felkészültségre van szükség, az elméleti ismeretek megtanulása időt és fáradságot igényel, és gyakran unalmas is, viszont a jog alkalmazása teljesen más jellegű, és egyáltalán nem unalmas. A könyv írói igyekeztek rávilágítani erre, és kedvet csinálni a leendő jogászoknak ahhoz, hogy ezt a pályát válasszák.

Dudás Attila egyetemi tanár úr a polgári jog rejtelseibe vezeti be az olvasót. Írásában szemlélteti, hogy a polgári jog olyan területe a jognak, amely az élet minden szegmensére kiterjed, átszövi életünket a születésünktől a halálunkig: ha akarjuk, ha nem, kapcsolatba kerülünk vele nap mint

nap. *Ignorantia iuris nocet*, azaz a jog ismeretének hiánya ártalmas – tartja nagyon helyesen a latin közmondás. Mindenkinnek tanácsos „egy kicsit jogásznak lenni”, a hangsúly ugyanis az ártalmas szón van. Ez azt jelenti, hogy tisztában kell lennünk az alapvető jogi fogalmakkal. Hadd említsek egy példát ezzel kapcsolatban.

Tegyük fel, hogy egy vagyonos ember (akinek nincs vér szerinti rokona) végrendeletében minden vagyont a kedvenc focicsapatára kívánja örökölni hagyni. A végrendeletét saját maga készíti el, írógépen vagy személyi számítógépen megszerkeszti, és saját kezűleg aláírja. Első pillantásra úgy tűnhet, hogy ezzel minden rendben is van, végakarata teljesülni fog halála után, de még sincs így. A fenti példában említett végrendelet érvénytelen, ezért a vagyont teljes egészében a focicsapata helyett az állam örököli majd. Az érvénytelenség oka az, hogy a végrendeletet vagy az első betűtől az utolsóig a saját kezével kellett volna írnia (saját kezű végrendelet), vagy pedig, ahogyan ő is tette, írógéppel, de akkor rajta kívül még két tanúnak (végrendeleti tanúnak) is alá kellett volna írnia, akik igazolják azt, hogy a végrendeletet előtűk személyesen aláírta az örökhagyó, és egyben kijelentette azt is, hogy ez az ő végrendelete.

Más alátámasztja a fenti közmondás fontosságát. Egy jómódú idős embernek nem volt leszármazottja és házastársa sem, testvérei viszont igen (a könyvből megtudhatjuk, hogy ez esetben a második öröklési rend szerint a vagyont az oldalági rokonok, vagyis a testvérek örökölik). Váratlan és hirtelen halálakor a hagyatéki tárgyaláson előkerült egy saját kezű végrendelet, amely szerint a teljes vagyont egy vadidegen ember örökölte volna. Első látásra a végrendelet alakilag (formailag) és tartalmilag is szabályos volt, de csak első látásra. A kézírás alaposabb szemügyre vételekor látható volt, hogy az aláírás és a fölötte levő kézírás nem azonos, vagyis a végrendelet szövegét feltehetően nem a végrendeletkező írta, hanem valaki más. Utólag kiderült, hogy a végrendelet hamis, és ezáltal érvénytelen, tehát a teljes vagyont a testvérek örökölték meg – a csaló idegen személy helyett, aki azzal próbálta megkaparintani a vagyont, hogy egy üres papírlapot íratott alá az örökhagyóval, majd maga írta meg a végrendelet szövegét, saját magát jelölve meg mint egyedüli örököst. A hiba ismét az volt, hogy nem tudta: két végrendeleti tanú aláírása is szükséges, vagy saját kézzel kell írnia a teljes szövegnek. A testvérek öröme a csaló lebukott, és az volt a szerencsésük, hogy az okirat-hamisító nem rendelkezett kellő jogi ismeretekkel arról, mi szükséges egy érvényes végrendelet elkészítéséhez.

A könyv minden olvasójának annyit mondhatok – közel 30 évnyi ügyvédi pályafutásom távlatából –, hogy bátran vágjanak bele a jogtudományok elsajátításába, mert ez egy nagyon szép pálya. Csak a felületes szemlélő ré-

szére tűnik úgy, hogy a jog unalmas és száraz, ennek az ellenkezője az igaz, és garantáltan izgalmas élete lesz azoknak, akik ezt választják. Nap mint nap lemérheti önmagát a gyakorló jogász a sikeres és elbukott ügyek által, hogy jól vagy kevésbé jól végezte a dolgát.

Végezetül azt mondhatom, hogy a könyv szerzői sikeresen foglalták össze a jog alapvető fogalmait, és az olvasónak kedvet csináltak ahhoz, hogy a jogi tanulmányok felé forduljanak. A könyv talán még jobb lett volna, ha a szerzők több gyakorlati példával illusztrálják az alapvető jogi fogalmak ismertetését, azonban a kiadvány jellegéből adódóan nem nyúlhatott túlságosan hosszúra a magyarázat.

Beérkezés időpontja: 2018. 05. 16.

Elfogadás időpontja: 2018. 05. 30.